

Тетяна ПИСЬМЕННА

*Кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів
суб'єктів господарювання і страхування
Тернопільський національний економічний університет*

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

Актуальна проблема функціонування і розвитку страхового ринку загалом досліджується в працях вітчизняних учених доволі часто. Зокрема, науковці аналізують показники функціонування страхового ринку України за ряд років, вивчають проблеми, які супроводжують даний процес, визначають перспективи розвитку вітчизняного страхового ринку тощо. При цьому вони нерідко в ході дослідження не розмежовують за суттю поняття страхового ринку та ринку страхових послуг. Важливо все-таки виділити проблеми функціонування і окреслити пріоритети розвитку ринку страхових послуг в Україні.

Спершу доцільно би було обґрунтувати значення ринку страхових послуг на основі думки, висловленої в колі вітчизняних учених, згідно з якою створення ефективної системи захисту майнових прав та інтересів окремих громадян, підприємців і підприємств, підтримання соціальної стабільності в суспільстві й економічної безпеки держави неможливе без функціонування потужного ринку страхових послуг.

За спостереженням О. Сафонові, найбільша кількість вітчизняних страхових компаній здійснює такі види страхування, як страхування майна, від нещасних випадків, вантажів і багажу, наземного транспорту, від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ, відповідальності перед третіми особами, фінансових ризиків. Такий перелік видів страхування свідчить про те, що в страховому портфелі вітчизняних страхових компаній переважають види страхування з високим рівнем ризику, які гарантують великі доходи, проте не забезпечують фінансової стійкості страховика [1, с. 99–100].

До основних проблем у сфері надання страхових послуг вітчизняними страховими компаніями О. Козьменко та Г. Кравчук відносять такі: пропонування невеликої кількості страхових послуг і наявність значного потенціалу для розвитку нових сегментів ринку цих послуг; неоптимальна структура страхового портфеля страховиків; недостатня розвиненість страхування життя і недержавного пенсійного страхування [2].

За порівнянням, проведеним В. Шевченком, структура страхових послуг, що пропонується на страховому ринку в розвинутих країнах і країнах, які розвиваються, є різною. Так, у розвинутих країнах переважає страхування життя, що свідчить про виконання страхуванням інвестиційної ролі. При цьому значний обсяг отриманих премій зі страхування життя та пенсійного страхування інвестується на національних і міжнародних фінансових ринках.

Натомість, у країнах Східної Європи та в Україні переважають інші види страхування, тобто non-life insurance, здебільшого різновиди страхування відповідальності. Така структура страхових послуг обумовлена рівнем життя населення в цих країнах, а також особливостями економічного розвитку останніх, для яких характерне експортоорієнтоване зростання [3, с. 55–56].

Вищеописану структуру страхових послуг підтверджують показники діяльності вітчизняних страхових компаній в 2014 році. Так, на ринку страхових послуг України 99,5% валових страхових премій акумулюють 200 страхових компаній «non-life» (65,1% всіх страхових компаній «non-life») та 98,7% валових страхових премій – 20 страхових компаній «life» (35,1% всіх страхових компаній «life») [4].

Проведене А. Дегтярем і Р. Сободем наукове дослідження стосується досвіду зарубіжних країн у функціонуванні ринку страхових послуг. За його результатами вітчизняні науковці роблять такі узагальнення: в міжнародній страховій практиці переважає особисте страхування; в більшості країн з ринковою економікою набуло поширення обов'язкове та добровільне медичне страхування; значна частка населення цих країн користується послугами приватних страхових компаній в системі пенсійного забезпечення; в

зарубіжних країнах здійснюється майнове страхування, яке забезпечує мінімізацію широкого кола ризиків; у країнах з ринковою економікою часто практикуються такі види страхування, як страхування відповідальності роботодавця за шкоду, завдану життю і здоров'ю працівника, страхування професійної відповідальності, а також страхування відповідальності виробника за якість продукції [5, с. 89–90].

Отже, в умовах глобалізації, проходження інтеграційних процесів вітчизняний ринок страхових послуг все більше набуває ознак відкритості до світу. За таких обставин спостерігається вплив ринків страхових послуг зарубіжних країн на функціонування ринку страхових послуг в Україні. Для того, щоб забезпечити розвиток вітчизняного ринку страхових послуг важливо скористатися позитивним впливом і застосувати досвід зарубіжних країн в українській страховій практиці.

Література:

1. Сафонова О.Д. Сучасний стан страхового ринку України та основні проблеми його розвитку / О.Д. Сафонова // Економіка харчової промисловості. – 2014. – № 1 (21). – С. 98–102.

2. Козьменко О.В. Перспективи розвитку страхового ринку України після світової фінансової кризи [Електронний ресурс] / О.В. Козьменко, Г.В. Кравчук. – Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5999/1/PPRBS_14.pdf.

3. Шевченко В. Інтеграційні процеси на міжнародних ринках страхових послуг / В. Шевченко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2006. – № 81–82. – С. 54–56.

4. Підсумки діяльності страхових компаній за 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/files/file00552.pdf>.

5. Дегтяр А. Міжнародний досвід надання страхових послуг та регулювання страхової діяльності [Електронний ресурс] / А. Дегтяр, Р. Соболев. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2011-4/doc/3/01.pdf>.